

Bevarandeplan för Natura 2000-området Vramsån SE0420310

Vramsån, Foto: Johan Johnmark

Grunduppgifter om Vramsån

Län:	Skåne
Kommun:	Kristianstad
Läge:	Rinner i sydostlig riktning och mynnar i Helge å strax söder om Hammarsjön.
Markägare:	Enskilda.
Areal:	242,2 hektar
Skyddsform:	Flera mindre naturreservat, men för det mesta saknas skydd.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2002-01. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-06-07 respektive 2018-06-15.
Reviderad:	2018-05

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000

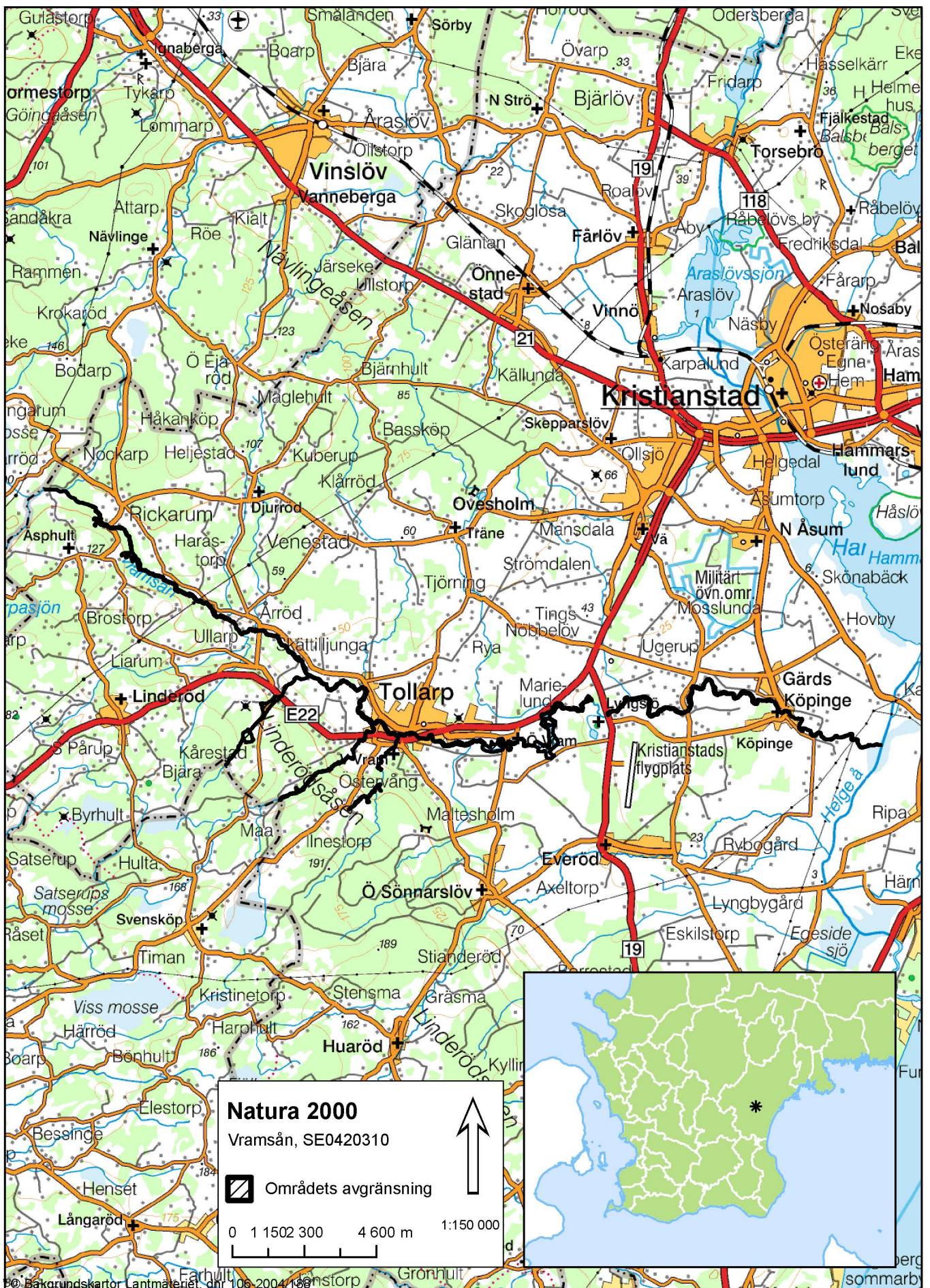
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	13
Naturtyper	13
Natura 2000 – arter.....	16
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	20
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	22
Skydd och reglering.....	23
Prioriterade bevarandeåtgärder	24
Restaureringsåtgärder	24
Löpande skötsel	25
Uppföljning	25
REFERENSER.....	26
BILAGOR	27
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	28
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	29
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	30

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Vramsån är Helgeåns näst största biflöde och avvattnar ett 375 km² stort område. Vramsån har EU_CD: SE620341-139491 och MS_CD: WA97339203 och ligger i huvudavrinningsområde Helge å – SE88000. I området ingår även tre biflöden till Vramsån: Linnekullabäcken, Björkerödsbäcken och en bäck vid Tollarp som saknar namn. Alla tre tillrinnande vattendrag är Övrigt vatten. Linnekullabäcken har MS_CD:WA74326601 och EU_CD:NW620049-138253, Björkerödsbäcken har MS_CD:WA67977235 och EU_CD:NW620188-138039, och det icke namngivna vattendraget har MS_CD:WA66199659 och EU_CD:NW619913-138433. Vramsån har sin upprinnelse i de mossrika områdena i Hässleholms kommun, bl.a. Store Mosse (Natura 2000-område), men också i Vramsåns få större sjöar Bosarpassjön och Sjöbergasjön. Vramsån flyter fram mellan två åsar, där Nävlingeåsens sydsida och Linderödsåsens nordsida avvattnas genom flera bäckar och rännilar till Vramsån. Från Tollarp rinner Vramsån vidare genom Kristianstadslätten och mynnar slutligen i Helge å strax söder om Hammarsjön. Vramsåns övre del omges framförallt av löv- och barrskogar. Landskapet är småbrutet och längs ån finns en liten del brukad mark, som till största delen utgörs av betesmark. Här finns lövskogsklädda ravinskogar, sumpskogar och fuktiga strandängar. Vramsån är till större delen omgiven av skuggande lövridåer, här och var finns kvillområden med bl.a. förekomst av kungsfiskare. De sällsynta och hotade stormusslorna tjockskalig målarmussla och flodpärlmussla förekommer som mest i denna övre del av ån. På block och sten växer rikligt med näckmossa *Fontinalis sp.* Vramsån, nedströms Tollarp, rinner igenom Kristianstadslättens intensiva jordbruksbygd. Här meandrar sig Vramsån genom sandiga marker och enstaka korvsjöar finns avsnörda längs ån. Lövridåer skuggar ån på stora delar av sträckan och ån omges på några ställen av alsumpskogar. Här finns ängs- och hagmarker som regelbundet översvämmas. På några mer oskuggade partier av sträckan växer jättemöja *Ranunculus fluitans*. De sällsynta och hotade stormusslorna förekommer även i denna del av ån.

Utöver skogs- och jordbruket finns det endast ett fåtal verksamheter i och kring Vramsån. Avloppsreningsverk som påverkar Vramsån finns i Linderöd, Träne, Rickarum, Tollarp och Gärds köpinge. Samtliga ARV har åtgärdats och reningsverket i Ovesholm har lagts ner. Det finns en hel del enskilda avlopp till Vramsån och dess biflöden, varav några har åtgärdats. E22:an kommer få en ny dragning över ån.

Flera åtgärder har genomförts i ån bl.a. har flertalet vandringshinder öppnats upp, våtmarker liksom musselbottnar har anlagts, holkar har satts upp för att gynna häckning av kungsfiskare, strömstare och forsärla, men också för att gynna fladdermiss.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Vramsåns naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
3260, Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (Mindre vattendrag) ♦		86,0	86,0
*6120, Sandstäpp ♦		0,59	0,59
*6270, Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen ♦Δ		0,25	0,25
6410, Fuktängar med blåtåtel eller starr ♦	5,9		5,9
6430, Högrötsamhällen ♦Δ		0,33	0,33
*9020, Boreonemoral ädellövskog ♦Δ		3,3	3,3
9070, Trädklädd betesmark ♦Δ		1,5	1,5
*9080, Lövsumpskog Δ		0,7	0,7
9110, Näringsfattig bokskog ♦Δ		2,5	2,5
9130, Näringsrik bokskog Δ		5,4	5,4
9160, Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog Δ		3,5	3,5
*9180, Ädellövskog i branter Δ		0,53	0,53
*91E0/9750, Svåmlövskog ♦Δ		59,7	59,7
Total areal naturtyper		170,3	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦Ny areal för naturtyp som ännu inte är beslutad av Regeringen			
Δ kunskapsbrist finns om arten/naturtypen			
Total områdesareal		242,2	
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Barbastell (<i>Barbastella barbastellus</i> , 1308) ♦Δ	Icke fullgod		
Bred paljettdykare (<i>Graphoderus bilineatus</i> , 1082) Δ	Icke fullgod		
Flodpärlmussla (<i>Margaritifera Margaritifera</i> , 1029)	Icke fullgod		
Lax (<i>Salmo salar</i> , 1106)	Fullgod		
Sandnejlika (<i>Dianthus arenarius ssp. Arenarius</i> , 1954)	Icke fullgod		
Tjockskalig målarmussla (<i>Unio crassus</i> , 1032)	Icke fullgod		
Utter (<i>Lutra lutra</i> , 1355) ♦	Fullgod		
♦Ny art som ännu inte är beslutad av Regeringen			

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Motivering: Vramsån är ett unikt vattendrag med flera hotade och sällsynta arter. Ån har kvar stora delar av sitt naturliga lopp, och innehåller många ovanliga arter, bla. jättemöja och flera musselarter. Ån omges på flera platser av svämlövskog och andra skogliga naturtyper, och förekomsten av lavar, mossor, insekter och svampar är stor.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Vramsån är att bevara den artrika ån, de omgivande naturtyperna och områdets Natura 2000-arter och deras livsmiljöer. Även jättemöjan och andra sällsynta arters livsmiljöer bör bevaras. Områdets naturtyper ska uppnå och bevaras i fullgod bevarandestatus. Naturtyperna Mindre vattendrag (3260), Sandstäpp (6120), Silikatgräsmarker (6270), Nordlig ädellövskog (9020), Lövsumpskog (9080), Ädellövskog i branter (9180) och Svämlövskog (91E0/9750) är prioriterade över de andra naturtyperna i området. Alla dessa prioriterade naturtyper har en stor mängd rödlistade arter, och flera av dem är livsmiljöer för områdets Natura 2000-arter. Naturtyperna Sandstäpp (6120), Silikatgräsmarker (6270), Nordlig ädellövskog (9020), Lövsumpskog (9080), Ädellövskog i branter (9180) och Svämlövskog (91E0/9750) är också inom EU prioriterade naturtyper.

Bevarandemål

Arealen av Mindre Vattendrag (3260) ska vara minst 86,0 hektar. Det ska finnas en naturliknande hydrologisk regim med erosionspartier, branter och sedimentation. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation med regelbundna översvämningar som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Strandzonen ska präglas av en återkommande störning i strandzonen med periodvis blottlagda stränder och en årlig kortskottsvegetation (t.ex. vågerosion, ishyvling etc.). Stora och värdefulla lövträd längs med vattendragens stränder ska i så stor mån som möjligt sparas så länge de är positiva för områdets naturvärden. För att gynna jättemöja bör inte hela vattendraget beskuggas, utan röjning längs med vattendraget där jättemöja finns bör genomföras för att förhindra allt för stor beskuggning. Dock ska det också finnas sträckor med skuggande strandvegetation för att gynna vattendragens populationer av musslor. De strandbiotoper som idag hävdas bör fortsätta hävdas även i framtiden. Vass och/eller annan högre vattenvegetation, slingor och flytbladsvegetation ska förekomma sparsamt. Det ska finnas sträckor som präglas av erosion och sedimentation (meandering) som skapar blottlagd jord/strandzon och strandbrinkar. Det ska finnas effektiva passager för vattenlevande organismer, sediment och organiskt material till anslutande

svämplan. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Vattenkvaliteten ska vara god och minst uppfylla kraven för hög ekologisk status och god kemisk status enligt vattendirektivet. God vattenkvaliteten är särskilt positivt för populationerna av bred paljettdykare, flodpärlmussla, jättemöja, lax, tjockskalig målarmussla och utter. Ingen försurnings ska förekomma och syrgashalten ska vara god. Halten av näringsämnen ska vara naturligt låg (oligotrof), men vattnet kan få vara näringsrikt i den nedre halvan av ån där jättemöja förekommer, så länge vattnet fortsätter vara klart, rent och syrerikt. Vattendraget ska vara naturligt eller naturliknande med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Vramsåns bottensubstrat ska ha strukturer som gynnar vattendragets musslor och ingen slamsedimentation får förekomma på botten, vilket är särskilt viktigt på de sträckor där populationer av musslor idag förekommer. Det ska finnas en funktionell buffertzonen i anslutning till vattendraget. Processer och strukturer med främst regelbundna översvämningar och varierande vattenflöden ska förekomma i sådan omfattning att Natura 2000-arter, rödlistade arter, typiska arter och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Främmande arter eller fiskstammar ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variation av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Vandringshinder i Vramsån och dess tillflöden kan utgöra ett hinder för de akvatiska Natur 2000-arternas spridningsmöjligheter, och inga vandringshinder ska förekomma inom området, och helst inte utanför området uppströms områdesgränsen i Vramsån eller nedströms i Helge å. Finns vandringshinder borde det finnas möjligheter för Natura 2000-arterna att ta sig för hindren via i första hand omlöp. Död ved ska få ligga kvar i vattendragen, men skulle kunna flyttas efter samråd med Länsstyrelsen.

Arealen av Sandstäpp (6120) ska vara minst 0,59 hektar, arealen av Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,25 hektar, arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 5,9 hektar och arealen av Högörtängar (6430) ska vara minst 0,33 hektar. Regelbundet hävd i form av bete, främst av nötdjur, ska påverka naturtyperna. Typiska-, karakteristiska- och Natura 2000-arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Naturtyperna ska ha en ostörd hydrologi. I naturtypen Fuktängar (6410) ska hydrologin vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. För Fuktängar (6410) ska grundvattenytan dessutom variera naturligt och vara hög under större delen av året, samt minst uppnå god kvalitativ och god kvantitativ status. Det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan på Fuktängarna (6410). Naturliga störningsprocesser i form av tramp, periodisk torkstress, etc. ska påverka naturtyperna. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Djur som betar i området får inte ges avmaskningsmedel som finns kvar i dyngan, t ex avermectiner (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Fysiska strukturer i form av sandblottor ska förekomma rikligt i naturtypen Sandstäpp (6120). Solexponerade varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i de öppna naturtyperna. Träd- och buskskikt ska förekomma ytterst sparsamt. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd eller annan regelbunden störning som skapar störning och omrörning av sanden. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen Sandstäpp (6120) ska ha ett luckert vegetationstäck och partier med öppen sand. Artsammansättningen i

fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtyperna. Det ska finnas substrat i form av dynga från främst nötdjur. Främmande arter ska ej förekomma, men om så är fallet ska de ej inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma.

Arealen av Trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 1,5 hektar. Regelbundet bete, främst av nötkreatur, ska påverka naturtypen. Naturliga störningsprocesser i form av tramp, ska påverka hela naturtypen. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Djur som betar i området får inte ges avmaskningsmedel som finns kvar i dyngan, t ex avermectiner (se specificering och undantag under rubriken Hotbild). Andra exempel på antropogen näringstillförsel är kalkning, kväveläckage från omgivande marker och spridning av röttslam. Träd- och buskskikt ska förekomma i riklig mängd. Ek och bok ska dominera och utgöra ett mycket rikt inslag i hela naturtypen. Trädfördelningen ska vara naturlig. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek och bok samt andra lövträd som kan anses vara värdefulla för naturtypens naturvärden. Värdefulla hagmarksträd, hålträd och grova träd ska finnas och bevaras. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd. Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i naturtypen efter vegetationsperiodens slut. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen. Det ska finnas död ved, både liggande och stående. Det ska finnas solexponerad bark och ved. Främmande/invasiva arter ska inte förekomma. Ingen igenväxningsvegetation utöver ersättningsträd/-buskar ska förekomma. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag genom en mosaik av/variation mellan täta resp. öppna och glest beskogade delar samt bryn. Processer och strukturer ska förekomma i sådan omfattning att rödlistade arter, typiska arter och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Rödlistade, typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig och förekomma i livskraftiga populationer.

Arealen av Nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 3,3 hektar, arealen av Lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,7 hektar, arealen av Näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 2,5 hektar, arealen av Näringsrik bokskog (9130) ska vara minst 5,4 hektar, arealen av Näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 3,5 hektar, arealen av Ädellövskog i branter (9180) ska vara minst 0,53 hektar och arealen av Svämlövskog (91E0/9750) ska vara minst 59,7 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Naturtypernas hydrologi ska vara ostörd. Naturlig hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet och rörligt markvatten ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvist ska påverka dynamik och struktur i naturtyperna Lövsumpskog (9080) och Svämlövskog (91E0/9750). Naturtypen Lövsumpskog (9080) ska vara påverkad av hög grundvattennivå. Bok ska dominera i bokskogen, och ek ska dominera i ekskogen. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd

och förnygring av nya träd som ska fungera som efterträdare till områdets äldre lövträd. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas följande strukturer/substrat: rikligt med gamla träd, liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar och gamla hävdpräglade träd. Det ska finnas rikligt med träd med socklar och träd med hackspettsbohål. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag genom en mosaik av/variation mellan täta resp. öppna och glest beskogade delar, samt bryn, i hela området. Fuktig mark ska förekomma rikligt i naturtyperna Lövsumpskog (9080) och Svämlövskog (91E0/9750). Blommande örter, buskar och träd ska utgöra ett dominerande inslag i hela området. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas förekomma i botten-, fält- eller buskskiktet. Ingen antropogen näringstillförsel ska förekomma. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan på Lövsumpskog (9080) och Svämlövskog (91E0/0750). Det ska finnas många typiska arter inom främst följande grupper: insekter, lavar och svampar.

I området ska barbastell finnas i populationer som är livskraftiga och i så stort antal att de inte löper en förhöjd risk att drabbas av problem förknippade med inavel. Det ska finnas rikligt med gamla träd med lös bark och välutvecklade hålträd (lövträd). Det gamla kulturlandskapet och gamla ek- och bokbestånd ska bevaras.

Bred paljettdykarens livsmiljö i form av näringsfattiga vattendrag med riklig vegetation ska förekomma och bevaras i god ekologisk och god kemisk status. Vattendragets akvatiska och omgivande vegetation ska inte vara allt för täckande eller skuggande, och inte innehålla främmande eller invasiva arter, t.ex. vattenpest. Vindskyddande strandvegetation ska förekomma. Bred paljettdykare ska förekomma i livskraftiga populationer.

För flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla ska det finnas lämpliga substrat för arterna i Vramsån och dess biflöden, främst block-, sand-, sten- och grusbottnar, och dessa miljöer ska skyddas från igenslamning och exploatering. Vattendragens vattenkvalitet ska vara god och minst uppfylla kraven för god ekologisk status och god kemisk status enligt vattendirektivet med låg näringspåverkan och grumlighet. Vattendragens hydrologi ska vara naturlig, och vattendragen ska ha naturliga sträckningar. Det ska finnas goda möjligheter för reproduktion hos arterna och deras värd fiskar. Det ska finnas sträckor av vattendragen som är beskuggade av uppvuxna träd.

Lax ska finnas i livskraftiga populationer i Vramsån och dess biflöden. Vramsån och dess biflöden ska uppfylla kraven för god ekologisk status och god kemisk status enligt vattendirektivet. I Vramsån ska det finnas gott om föda för lax. Lax skall beredas möjlighet att vandra i åsystemet och bli självreproducerande i åsystemet. Inga invasiva eller främmande arter ska få förekomma.

För sandnejlikan är beteshävd, riklig förekomst av sandblottor och omrörning av sand för att få fram kalk, t.ex. genom tramp och liknande aktiviteter, extra viktigt för artens fortlevnad. Artens huvudsakliga livsmiljö i Vramsån är sandstäpp, men kan också finnas på andra sandiga marker i området. Arten ska förekomma i en livskraftig population.

För utter ska vattenkvaliteten i vattendragen vara god med låga halter miljögifter. Det ska finnas god tillgång till föda för arten. Det ska finnas möjlighet för utter att ta sig förbi hinder i vattendraget. Där biltrafik finns i närheten av vattendraget, t.ex. vid broar eller strandnära vägar, ska åtgärder genomföras för att minska risker att arten dödas i trafiken. Det ska finnas lämpliga förnyingsmiljöer för arten och strandnära stenar i vattendragens strandmiljöer.

För naturtypen Mindre vattendrag (3260) finns följande typiska arter inom området: flodpärlmussla, grönlång, *Gammarus pulex* och sandkrypare. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Sandstäpp (6120) finns följande typiska arter inom området: grusbräcka, grådådra, harmynta, sandnejlika och tofsäxing. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Silikatgräsmarker (6270) finns följande typiska arter inom området: backnejlika, blåsuga, brudbröd, darrgräs, grå ögontröst, gullviva, jungfrulin, knägräs, knölsmörlomma, mandelblom, nattviol, pillerstarr, prästkrage, revfibbla, rödkämpar, slättergräsfjäril, smultronvisslare, sommarfibbla, svinrot, violettkantad guldvinge, ängsskallra och ängsvädd. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Fuktängar (6410) finns följande typiska arter inom området: blodrot, darrgräs, gökblomster, knägräs, kärrsälting, loppstarr, nickskära, rosettjungfrulin, slankstarr, stjärnstarr, svinrot, tofsvipa, ängsruta, ängsskallra och ängsvädd. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Högörtängar (6430) finns följande typiska arter inom området: brudborste, fackelblomster, flädervänderot, gökblomster, hampflockel, kåltistel, läkevänderot, strutbräken och ängsruta. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Nordlig ädellövskog (9020) finns följande typiska arter inom området: fläckticka, fällmossa, havstulpanlav, hässleklocka, klippfrullania, kransrams, lundlav, lunglav, myskmadra, platt fjädermossa, rosa slanklav, skogsbingel, skogssvingel, storrams, sårläka, tandrot, trädporcella, vätteros och ädellav. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Trädklädd betesmark (9070) finns följande typiska arter inom området: blåsuga, gammelgranslav, gullviva, havstulpanlav, knägräs, lunglav, lönnlav, rödkämpar, skogsnätfjäril, slanklav, slättergräsfjäril, violettkantad guldvinge, ädellav, ängsblåvinge och ängsvädd. Dessa arter ska förnygra sig inom området.

För naturtypen Lövsumpskog (9080) finns följande typiska arter inom området: bäckbräsma, dvärghäxört, gullpudra, kärrfibbla, mindre hackspett, rankstarr, rutlungmossa, skärmstarr, springkorn, strutbräken och trubbfjädermossa. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Näringsfattig bokskog (9110) finns följande typiska arter inom området: bokvårtlav, fjädermossa, fällmossa, guldlockmossa, gulnål, havstulpanlav, klippfrullania, lunglav, olivklotterlav, platt trädporella, rosa lundlav, stor knopplav, traslav och trubbfjädermossa. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Näringsrik bokskog (9130) finns följande typiska arter inom området: bokvårtlav, fällmossa, gulnål, gulplister, gulsippa, havstulpanlav, klippfrullania, lundarv, lundslok, lunglav, myskmadra, månviol, platt fjädermossa, rosa lundlav, skogsbingel, storrams, sårläka, tandrot, traslav, trubbfjädermossa och trädporella. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Näringsrik ekskog (9160) finns följande typiska arter inom området: bokvårtlav, buskstjärnblomma, fällmossa, guldlockmossa, gulplister, gulsippa, havstulpanlav, klippfrullania, lundslok, lunglav, murgröna, myskmadra, platt fjädermossa, rostticka, skogsbingel, storrams, sårläka, trädporella och vätteros. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Ädellövsskog i branter (9180) finns följande typiska arter inom området: fällmossa, guldlockmossa, hässleklocka, klippfrullania, lunglav, månviol, platt fjädermossa, skogsbingel, skogssvingel och trädporella. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

För naturtypen Svämlövsskog (91E0/9750) finns följande typiska arter inom området: bäckbräsma, majbräken, mindre hackspett, rutlungmossa, springkorn, stenporella, strutbräken och trubbfjädermossa. Dessa arter ska föryngra sig inom området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Mindre vattendrag (3260)

Naturtypen Mindre vattendrag (3260) är den dominerande naturtypen i området. Vramsån har kvar stora delar av sitt naturliga lopp och tillåts bitvis att regelbundet översvämma omgivande marker. Åns vatten strömmar och forsar fram över block-, grus- och sandbottnar. Den goda skuggningen av Vramsån gör att förekomst av övrig vattenvegetation och påväxtalger är sparsam, liksom att igenväxta partier saknas.

I Norden har Jättemöja *Ranunculus fluitans* sina enda växtplatser i Vramsån och i den närliggande Mjöån, och artens bevarande i området är därför inte bara viktig lokalt, utan även nationellt. Jättemöjan är en av få arter som trivs och är anpassad till starkt strömmande vatten. Den trivs alltså i strömmande, grunt vatten med stenig eller sandig/grusig botten. Vattnet skall vara näringsrikt men klart, rent och syrerikt. Den vill ha bra ljusförhållanden, och om strandvegetationen blir för tät och skuggande minskar jättemöjan i utbredning och riskerar att försvinna helt. Andra hot är låg vattenföring och föroreningar. Jättemöjan har redan försvunnit från några av de lokaler i Vramsån som är kända sedan tidigare. Inom åtgärdsprogrammet för jättemöjan röjdes för cirka 10 år sedan delar av den skuggande vegetationen längs stranden, vilket resulterade i att jättemöjans population i ån ökade. Sedan dess har vissa av artens lokaler längs med ån återigen börjat bli beskuggade, och det kan bli aktuellt att på nytt se över behovet av att genomföra åtgärder för att gynna jättemöjan. I Vramsån sker förökningen enbart vegetativt (troligen en enda klon), genom att den bryts vid rotbasen. Den resulterande sticklingen kan sedan lätt rota sig på annan plats.

Bottenfaunasamhället (sammansättningen av bottenlevande ryggradslösa djur) i Vramsån är artrikt och många rödlistade och ovanliga arter förekommer i ån, vilket indikerar höga/mycket höga naturvärden. Bland de arter som har påträffats i Vramsån återfinns Natura 2000-arten Bred paljettdykare *Graphoderus bilineatus* liksom de rödlistade sländearterna *Brachyptera braueri* och *Odontocerum albicorne*. Generellt kräver dessa arter och även de mer ovanliga arterna som förekommer i ån rent, klart vatten med goda syreförhållanden. De missgynnas av förorening, grumling och ändrat flöde. Bottenfaunans sammansättning tyder på att påverkan från organiska föroreningar är svag eller obetydlig i Vramsån.

Elfiskeundersökningar i Vramsån har visat på förekomst av abborre, bäcknejonöga, elritsa, flodnejonöga, grönling, gädda, lake, mört, sandkrypare, sutare, ål och havsvandrande och stationär öring och lax. Under 1960-talet planterades öring *Salmo trutta* från Mörrumsån in i Vramsån och under 2005 gjordes ytterligare en utsättning av lax i ån. Tidigare fanns flodkräfta i Vramsån, men denna art försvann antagligen under 1970-talet. Numera finns det rikligt med signalkräfta i Vramsån.

Flera fågelarter förknippas med biotoperna i och kring Vramsån. Kungsfiskaren *Alcedo atthis* häckar vid Vramsån i rotvältor, branta och sandiga brinkar samt stensättningar. Den behöver också träd med bra sittgrenar som fiskeutsiktsplats. Kungsfiskaren trivs vid rinnande vatten som är lövträdkantade eller har halvöppna stränder. Arten missgynnas av kanalisering av vattendraget och bortröjning av stora partier av strandnära vegetation. Den är också känslig för förorening av vattendraget, vilket påverkar dess bytesdjur. Bytesdjuren består av bl.a. elritsa och småöring. Forsärlan *Motacilla cinerea* trivs vid strömmande, grunt vatten med blockig och stenig karaktär samt lummig strandvegetation. Strömstaren *Cinclus cinclus* trivs vid klara, strömmande vatten, gärna med vattenfall, med stenig miljö och med god tillgång på nattsländelarver. Strömstaren bygger ofta sina bon i håligheter i gamla stensättningar, kvarnbyggnader, stenbroar etc. Ån är en viktig övervintringslokal för strömstaren, och under år med mycket flöde förekommer häckningar.

Trots vattendragets relativt goda vattenstatus i jämförelse med andra skånska vattendrag, så har Vramsåns vatten sammanfattningsvis en måttlig ekologisk status och uppnår ej god ekologisk status. Det är framför allt mängden näringsämnen, konnektivitet och morfologiskt tillstånd i vattendraget som är vattendragets huvudsakliga problem. På grund av dessa problem har naturtypen icke fullgod bevarandestatus i området.

Sandstäpp (6120), Silikatgräsmarker (6270), Fuktängar (6410), Högörtängar (6430)

Områdets öppna naturtyper är relativt små i jämförelse med andra naturtyper i området.

Sandstämpan (6120) består av ett ohävdad torrbacke där det förutom sandnejlika även växer luktvädd, backsippa, tofsäxing och andra värdefulla torrmarksväxter.

I områdets Silikatgräsmark (6270) är vegetationen frisk och basmineralpåverkad. Det finns en tydlig stembundenhet. Naturtypen är välhävdad.

Fuktängarna (6410) är alla välhävdade, vegetationen är fuktig och det finns ingen-svag påverkan från produktionshöjande åtgärder. Det finns inga-enstaka träd. Gulvial, humleblomster, kärrvial, rödklint, smörboll förekommer. Det finns även ringa förekomst av brännässlor och älggräs. Det finns viss stembundenhet. Naturtypen översvämmas delvis vid höga vattenståndsfluktuationer i Vramsån.

Det finns kunskapsbrist om de ytor av naturtypen Högörtängar (6430) som finns i området. Naturtypen finns på båda sidor om Vramsån i områdets övre del. Naturtypen omgivs av skog. Det är troligt att naturtypen ibland översvämmas eller utsätts för vatten från Vramsån pga. fluktuationer i vattenståndet.

Alla naturtyperna utöver Fuktängarna (6410) är icke fullgoda, delvis pga. att kunskapsunderlaget är dåligt och i Sandstämpan (6120) fall att hävden har upphört i naturtypen.

Trädklädd betesmark (9070)

Naturtypen Trädklädd betesmark (9070) finns endast på en yta i närheten av Lyngsjö. I naturtypen finns bland annat fynd av gullviva och svärdsilja. Krontäcket är relativt slutet med vissa öppnare partier. Vissa delar är fuktiga, och det finns något enstaka vattendrag som rinner genom naturtypen. Det är osäkert hur hävdad naturtypen är eller hur mycket igenväxningsvegetation som finns på platsen.

Naturtypen har icke fullgod bevarandestatus, delvis pga. det täta krontäcket och delvis pga. det dåliga kunskapsunderlaget.

Nordlig ädellövsskog (9020), Lövsumpskog (9080), Näringsfattig bokskog (9110), Näringsrik bokskog (9130), Näringsrik ekskog (9160), Ädellövskog i branter (9180), Svämlövsskog (91E0/9750)

De flesta av områdets skogliga naturtyper är relativt små, med undantag av Svämlövsskog (91E0/9750) som dominerar skogen i området. Skogen är relativt ung, och de flesta ytor som idag är skog var under 1940-talet slåtteräng eller betesmark. Majoriteten av alla träd i området har troligtvis en ålder på under 150 år. Mängden död ved är till stor del okänd. De artgrupper av särskilt intresse som idag finns i naturtyperna är främst lavar, svampar och fladdermöss.

Svämlövsskog (91E0/9750) finns i strandkanten längs med större delen av ån, medan de övriga skogliga naturtyperna till stor del finns i områdets övre del och runt Vramsåns biflöden. Naturtypen Svämlövsskog översvämmas regelbundet vid vattenståndsfluktuationer i Vramsån.

I skogen runtom Vramsån förekommer de rödlistade fladdermusarterna barbastell, mustaschfladdermusen och fransfladdermus. Barbastell är en Natura 2000-art. Även den vanligt förekommande vattenfladdermusen finns i området.

Den mindre hackspetten häckar i lövskog vid Vramsån, framförallt i alkärr med sumpskog och gynnas av att det förekommer döda träd för bobyggande och födosök. För artens vinteröverlevnad är det av stor vikt att flera olika trädarter finns bevarade längs ån och i bestånden.

De skogliga naturtyperna i området är dåligt undersökta, men det är möjligt att delar av skogen har höga naturvärden där träden är äldre och mängden död ved är stor. Fram till dess att skogen har undersökts närmare kommer naturtyperna ha icke fullgod bevarandestatus. Även med bättre kunskapsunderlag är det sannolikt att de flesta ytorna av de skogliga naturtyperna ändå har icke fullgod bevarandestatus pga. trädens låga ålder.

Natura 2000 – arter

Barbastell (1308)

Barbastellen är en fladdermus som vanligtvis påträffas i gamla kulturlandskap i form av byar med flera tätt närliggande gårdar och ladugårdar, men i Skåne är arten mer knuten till gamla bokbestånd för födosök, yngelkolonier och dygnsvila. Den kan också finna kolonimiljöer som karaktäriseras av naturbetesmarker och ängar, ofta med god tillgång på grova lövträd. En viktig jaktbiotop utgörs av trädgårdar av äldre typ som inte är allt för intensivt skötta, och öppna kärr och översilningsmarker är också vanliga biotoper för arten.

Artens jagar ofta nära kolonierna, men kan ibland flyga långa sträckor för jakt i skogar eller naturbetesmarker. Flera undersökningar visar att arten regelbundet kan flyga minst 4 km ut i omgivningarna vid jakt. Arten är speciellt inriktad på att ta fjäril, inte minst småfjärilar, men tar även andra smådjursgrupper, så som t.ex. tvåvingar och spindlar. Där arten jagar och har sina kolonier är det viktigt att betesmarkerna fortsätter betas.

Under hela 2000-talet har arten varit rödlistad som EN (Starkt hotad), men är på rödlistan från 2015 omklassad till den mindre allvarliga hotkategorin VU (Sårbar). Artens utbredning minskar dock fortfarande, och flera populationer är isolerade, vilket på sikt är ett stort hot mot artens fortlevnad.

Arten är nytilkommen i Natura 2000-området och kunskap om artens population är bristfällig. De inrapporterade fynd av arten i området förekommer på en plats där det finns relativt ung svämlövskog. Det är mycket möjligt att arten förekommer på andra platser längs med Vramsån där förhållandena är gynnsamma, men detta kan inte styrkas. På grund av bristfällig information om arten och skogens unga ålder där arten är inrapporterad har arten icke fullgod bevarandestatus.

Bred paljettdykare (1082)

Bred paljettdykare lever i sjöar och djupare dammar, ofta i miljöer med tät strandvegetation. Den är främst påträffad i skyddade, solöppna lägen i mindre klarvattensjöar och måttligt dystrofa sjöar i skogsterräng. Särskilt under vintern är arten knuten till strandzonen där den uppehåller sig bland vegetation i form av starr, säv eller vitmossa. Förekomst av några helt öppna vattenpartier förefaller vara ett krav.

Äggen läggs på flytande vattenväxter och kläcks efter ca 2 veckor. Larvutvecklingen tar ca 2 månader varefter den fullbildade larven kryper upp på land och förpuppas i en hålighet i marken. Förpuppningen varar ca 10 dagar och den fullbildade skalbaggen stannar normalt ytterligare några dagar i puppkammaren. Nykläckta exemplar kan ses under större delen av säsongen (april-oktober). Larverna liksom de fullbildade skalbagarna är utpräglade rovdjur som livnär sig på andra vattenlevande insekter.

Artens utbredning och populationsstorlek i området är mycket osäker och dess populationstrend i vattendraget är okänd. Breddkantad dykare har en icke fullgod bevarandestatus i området pga. det dåliga kunskapsunderlaget, men kan komma att omklassas som fullgod om ny kunskap som kan rättfärdiga en fullgod bevarandestatus framkommer.

Flodpärlmussla (1029) och Tjockskalig målarmussla (1032)

Vramsån är en av få åar i Sverige som hyser samtliga sju inhemska stormusselarter, varav de två nedan beskrivna är Natura 2000-arter. Stormusslorna förekommer i hela Vramsån. Den starkt hotade flodpärlmusslan *Margaritifera margaritifera* finns framförallt i Vramsåns mer lövskogsdominerade övre del. Flodpärlmusslan avlöses successivt av den starkt hotade tjockskaliga målarmusslan *Unio crassus* ju längre nedströms i ån man kommer. Ett mycket stort bestånd av tjockskalig målarmussla finns mellan Skättilljunga och Sätesholm. Båda arterna har stora problem med sin föryngring. Både den tjockskaliga målarmusslan och flodpärlmusslan är beroende av värd fiskar för sin reproduktion. Öring fungerar som värd fisk för flodpärlmussla, däremot är det fortfarande oklart vilken fiskart som fungerar som värd åt den tjockskaliga målarmusslan. Det är viktigt för musslornas reproduktion att värd fiskarna har fria vandringsvägar. Båda musselarterna är beroende av strömmande vatten över hårdbottnar i form av sten, block, grus och sand samt god skuggning. Öringarnas lekbottnar samt grus och

sandbankar kan fungera som uppväxtområden för små musslor och är därmed viktiga för musslorna som föryngringslokaler.

Musslornas hotsituation är mycket komplex. Hoten kan utgöras av förhöjda närsalthalter och andra förorenande ämnen såsom bekämpningsmedel, olika former av vattenverksamhet och grävningar i bottenar bl.a. rensningar i vattendraget, körande i vatten, vattenuttag med helt eller delvis torrlagda bottenar eller dåligt flöde som följd, avsaknad av skuggande lövridåer, påslamning av bottenar orsakade av bl.a. markbearbetning, kotramp i vattnet med åtföljande erosion och uppslamning, predation från signalkräfta, m.m. Andra viktiga hot utgörs av de faktorer som inverkar negativt på musslornas värdfiskar, t.ex. vandringshinder.

Lax (1106)

Natura 2000-klassningen för lax gäller bara lax som hittas i sötvattensmiljöer.

Forsande och strömmande partier i vattendrag är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för lax. Vattendrag där det finns lax är av varierande storlek, från några meter breda bäckar till de största av våra älvar. För en enskild individ är det bara det vattendrag där individen föddes som är tänkbart att återkomma till för lek. Leken sker över stenbottenar med inslag av grus (kornstorlek 10–100 mm). Under tiden i vattendragen håller ynglen till i strömmande eller forsande partier med sten och mindre block (100–300 mm, undantagsvis även större block). I vattendrag där lax förekommer tillsammans med öring ser man en tydlig skillnad i habitatvalet; laxen håller sig längre ut från stränderna och i partier med betydligt kraftigare flöden än öringen. I vattendrag där laxen är ensam lekande laxfisk är habitatvalet bredare, men även under sådana förhållanden är det mycket ovanligt att hitta lax i lugna och strandnära partier. Laxen tillbringar större delen av livet i havet.

Uppvandringen för lek är starkt kopplad till perioder med lämpligt flöde och temperatur. Den kan börja i liten skala redan under sensvåren (april) i landets södra delar. Huvuddelen av fisken stiger under perioden maj-oktober. Under vissa förhållanden, framför allt vid låg vattenföring i små och medelstora vattendrag i södra Sverige, kan uppvandringen ske under senhösten i direkt samband med leken (oktober–december). Rommen grävs ned i bottenen där äggen utvecklas under vintern och kläckning sker påföljande vår (mars–maj). Artens starka ”homingbeteende” gör att nyetablering och spontan återetablering av utslagna bestånd är ovanligt.

Under de första åren utgörs födan av allehanda limniska smådjur. Laxynglen tillbringar minst 1, men vanligen 2–4 år, i vattendragen innan de smoltifieras (genomgår en process som förbereder den för livet i saltvatten), lämnar uppväxtmiljöerna och vandrar ut till havet där de äter upp sig under en period på 1–4 år.

I Vramsån finns för lax relativt goda förutsättningar för uppväxt- och ståndplatser, framför allt i åns övre halva, men förutsättningarna för lek är sämre. Det är framför allt brist på strömmande vatten som begränsar förekomsten av lämpliga lekplatser. Det finns dessutom en del vandringshinder längs med vattendraget. De flesta av vattenhindren är partiella hinder där lax har möjlighet att ta sig förbi hindren vid rätt förutsättningar, men det finns också några enstaka hinder där möjligheter till passage är tveksamma. Arten har fullgod bevarandestatus i området.

Sandnejlika (1954)

Sandnejlikan är en flerårig, tät tuvad ört med snövita blommor som kan vara väldoftande. Sandnejlikan är fridlyst, rödlistad och numer klassad som starkt hotad (se bilaga 4).

Sandnejlika är en art som är konkurrenssvag och betesgynnad. Den är ytterst ljuskrävande och överlever inte om växtplatserna växer igen med högväxt vegetation. Den är kalkgynnad, vill ha markomrörning och kräver god dränering. Sandnejlikans huvudsakliga livsmiljö är naturtypen Sandstjäpp (6120), men kan också förekomma i andra sandiga naturtyper. Sandnejlikan, liksom sandstjätten, är på stark tillbakagång i Sverige. De skånska lokalerna utgör västliga utposter i artens östligt europeiska utbredning. Sandnejlika är en art som är extra viktig som ansvarsart för Skåne, då den sannolikt är utgången i alla övriga län. Växtens frön är vindspridda, men en uppskattning av spridningsavståndet är att fröna vanligtvis inte färdas längre än cirka 20 meter. Eftersom deras huvudsakliga livsmiljö sandstjäpp är ovanlig och fragmenterad, så har sandnejlika i många fall svårt att sprida sig till nya områden.

I Vramsån finns det endast enstaka fynd av sandnejlika på en torrbacke i anslutning till en yta Sandstjäpp (6120) i närheten av Lyngsjö. Individantalet verkar vara litet. Artens växtplats hävdas inte, och igenväxning och påföljande utkonkurrering är ett akut hot mot populationens bevarande. Pga. detta har arten icke fullgod bevarandestatus i området.

Utter (1355)

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder rikligt med lättillgänglig föda året runt och som är omgivet av landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar, mm. Vintertid måste det finnas isfria vattendrag. Gärna ska livsmiljön bestå av stora mer eller mindre sammanhängande vattensystem. Dess föda består mestadels av fisk, men även groddjur, fåglar, insekter och mindre däggdjur kan ingå i dieten.

En utterhona behöver cirka 28 kilometer strandlängd som hemområde för att föda upp en kull ungar, och honornas hemområden överlappar inte. Hanarnas hemområden kan bli så stora som 45 kilometer långa, men kan överlappas med honornas hemområden. Storleken på hemområdena kan dock variera ganska mycket. Uttern kan förflytta sig flera mil, både på land och i vatten, när den uppsöker nytt revir eller en partner.

I södra Sverige finns utter främst i eutrofa vatten. Orsaken till detta tros vara att miljögiftsbelastningen av fettlösliga ämnen är lägre i eutrofa vatten än vad de är i oligotrofa vatten. Eftersom uttern är en toppredator i näringskedjan är den extra utsatt för dessa miljögifter som lätt ackumuleras i kroppen.

I Vramsån har utter vandrat in från Helge å, och fynd av arten finns numera i stora delar av ån. Vattenhinder i Vramsån utgör inga större hinder för arten då utter via landbacken lätt tar sig förbi potentiella hinder i vattendrag. Dock kan vandringshindrena begränsa artens utbredning i och med att det begränsar rörligheten hos utterns bytesdjur. De miljögifter som finns i vattendraget riskerar att drabba uttern negativt.

Utter bedöms ha en livskraftig population i området med goda förutsättningar att sprida sig till omkringliggande vattendrag, och i östra Skåne är uttern överlag på frammarsch. Uttern i området har en fullgod bevarandestatus.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter liknande de som finns för t.ex. naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som kan påverka Natura 2000-området.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Spridning av invasiva arter, t.ex. sjögull, vattenpest, jättebalsamin, jätteslide, signalkräfta, parkslide och jätteloka (jättebjörnloka). I dagsläget finns bl.a. vattenpest, jättebalsamin, jätteslide, signalkräfta, parkslide och jätteloka etablerat i Natura 2000-området.
- Utsättning av arter som är främmande för vattendraget.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, vattenuttag, rensning, igenslamning, muddring (och uppläggning av muddermassor) eller breddning av diken/vattendrag. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar, gifter, färgade substanser och hormoner/hormonliknande ämnen i vattendrag och limniska miljöer, försurning och eutrofiering. Även avverkning av vattendragets strandskog kan försämma sjöns vattenkvalitet. Områdets musselarter kan drabbas mycket negativt av fysisk påverkan på vattendraget.
- Reglering av Vramsåns vattennivå resulterar i sänkta eller höjda, och oftast utjämnade, vattenståndsamplituder vilket kan leda till ökad igenväxning och andra ”eutrofieringssymptom”, försumpning eller erosion i strandlinjen.
- Vandringshinder i vattendraget. Vandringshinder försämrar laxens möjlighet att vandra i vattendraget, men även vandringsmöjligheterna för musselarternas värdfiskar och utterns bytesdjur drabbas negativt av vandringshinder.

- Försämrade förutsättningar för undervattensvegetation, fiskar och evertebrater på grund av vattenkvalitetspåverkan (humus, grumlighet, eutrofierande ämnen mm) och förändrade vegetationsförhållanden mm.
- Syrebrist på vattendragets botten.
- Igenväxning av vattendraget, både på vattenytan och under ytan. Utbredning av vass på bekostnad av öppen vattenyta och övriga vattenväxter. Utbredningen av vass- och långskottsväxter kan förändra livsförutsättningarna för vattendragets kortskottsväxter negativt. Jättemöjan bör dock alltid gynnas och inte motarbetas.
- Allt för kraftiga mänskliga avverkningar av vass- och långskottsväxter kan resultera i ökad växtplanktonbiomassa och blomningar vilka kan riskera att negativt förändra livsförutsättningarna för vattendragets organismer.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) som skadar mark och vegetation från annan källa än från betande djur. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna bör inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur bör endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom områdets gränser eller i de omkringliggande bebyggelserna, skogarna och åkrarna.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve. Luftföroreningar kan även leda till försurning.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till vattendragets naturliga produktionsförmåga ändrar konkurrensförhållandena och kan påverka artsammansättningen.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Isolering och fragmentering av områdets Natura 2000-arter.
- Plantering, inklusive nyplantering eller återplantering, med gran eller tall.
- Svag eller utebliven hävd i de hävdade naturtyperna som leder till igenväxning och beskuggning.
- En allt för intensiv och hård hävd (framför allt beteshävd) som skadar känslig och värdefull vegetation och förhindrar all typ av föryngring av ersättningsträd i främst naturtypen Trädklädda betesmarker (9070), men också i övriga skogliga naturtyper som utsätts för hävd.
- Brist på markslitage och brist på omrörning i markskiktet i Sandstäpp (6120) och där sandnejlika växer.
- För lågt pH-värde och buffertförmåga i marken i främst naturtypen Sandstäpp (6120). För att typiska sandstäpparter ska etablera sig bör pH vara minst 7 och buffertförmågan minst 5 % CaCO₃.

- Vid beteshävd är användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Avverkning av skogsområden och trädmiljöer som hyser rödlistade arter eller potential för dessa inom eller i anslutning till området.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i skogen.
- Borttagning och bortforsling av markliggande eller stående död ved.
- Ett alltför tätt träd- och buskskikt. Igenväxning i de Trädklädda betesmarkerna (9070) som leder till minskat solinsläpp.
- Strandnära vägar och broar där uter riskerar att dödas i trafiken.
- Skuggning av vattendraget längs de partier där jättemöja förekommer.

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

För att bevara Vramsåns unika värden och biologi behövs åtgärder som säkerställer ett rent, kallt och syrerikt vatten. Detta innebär att det behövs ett kontinuerligt strömmande vatten som inte bör underskrida en viss angiven nivå. Bevattningssituationen behöver ses över på ett konstruktivt sätt tillsammans med brukarna i området så att både åns och lantbrukets vattenförsörjning tryggas. Det är därför av intresse att undersöka om borrar, helt eller delvis, kan ersätta vattenuttaget ur ån och hur dessa i så fall ska finansieras. Åtgärder är nödvändiga för att förbättra vattenkvaliteten genom att minska tillförseln av näringsämnen, bekämpningsmedel och andra främmande ämnen genom fortsatta projekt inom åns avrinningsområde som t.ex. upprättande av skyddszon mellan åker och vatten där detta fortfarande saknas, nyanläggning av våtmarker som näringsfällor där detta är lämpligt samt fortsatt översyn av enskilda och kommunala avlopp. Det är även viktigt att se över hur industrier i området påverkar åns vattenkvalitet och naturvärden.

Det behövs åtgärder som förhindrar att humusämnen och lerpartiklar tillförs ån genom markbearbetning och erosion; dessa ämnen försämrar vattnets ljusgenomsläplighet och slammar igen bottenarna ytterligare. Körning i vattnet samt rensning av vattendraget ska undvikas för att inte förstöra bottenar eller ta död på unika bottenlevande arter. Det är viktigt att åtgärderna utöver huvudfåran även omfattar Vramsåns tillrinnande bäckar.

Skydd och reglering

Det finns inget områdesskydd som täcker hela området yta, men längs med Vramsån finns det flertalet vattenskyddsområden och naturreservat. Vramsån och dess biflöden inom området är klassade som värdefulla vatten med naturvärden. Vramsån ingår i det förbud mot markavvattning som finns i Skåne. Stora delar av området är riksintresse för naturvärden, och åns utlopp i Helge å är riksintresse för friluftsliv.

Delar av de öppna naturtyperna, främst naturtypen Fuktängar (6410), får miljöersättning för att gynna hävden. De flesta naturtyperna saknar miljöersättning.

Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt områdesskydd) så att området utreds vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De prioriterade åtgärderna är de åtgärder som bidrar till att gynna vattenkvalitet och den naturliga hydrologin i Vramsån och dess biflöden.

Restaureringsåtgärder

- Skapa lämpliga lekbottnar för lax/öring och stormusslor.
- Skapa strömmande partier i vattendraget genom att t.ex. placera ut block där detta är passande.
- Åtgärda vandringshinder och dämmen som påverkar vandringsmöjligheter för vattendragets arter i både uppströms och nedströms riktning och som påverkar hydrologin negativt. I de fall där ett vandringshinder inte kan rivas bör åtminstone omlöp anläggas för att möjliggöra passage förbi vandringshindret för lax och andra fiskar. Om inte omlöp är möjligt kan fisktrappor hjälpa lax och öring, men hjälper inte svagsimmande fiskar som t.ex. ål.
- Säkra eventuella turbiner för att förhindra att organismer dödas i turbinerna.
- Skapa säkra passager vid broar och strandnära vägar för att förhindra att utter trafikdödas.
- Genomföra åtgärder för att minska tillförsel av näringsämnen, kemikalier, lerpartiklar och humus- och brunifierande ämnen, mm genom att bla. skapa skydd mot tillrinnande diken och tillräckligt breda skydds-zoner där skydds-zoner idag är smala, samt se över både enskilda och kommunala avlopp och andra utsläppskällor (bla. dagvattenledningar) längs med vattendraget.
- Om behov finns, utglesa strandvegetation vid lokaler där jättemöja växer för att öka ljusinsläppet och minska beskuggningen. Detta bör även ske löpande. Det kan bli aktuellt att genomföra en ny inventering av jättemöja för att bedöma behovet av ytterligare åtgärder. Detta kan skapa en konflikt med de behov som finns för vattendragets musselarter, och musslornas behov måste tas i beaktande när åtgärder genomförs.
- Röja ytor där igenväxningsvegetation, t.ex. buskar och träd, har börjat breda ut sig i de öppna naturtyperna. Detta är särskilt viktigt på Sandstäpp (6120) där sandnejlikan hotas av igenväxning. Omrörning av markskiktet i Sandstäpp kan också bli aktuellt för att gynna sandnejlikan.
- Det kan bli relevant att stängsla av betesmarker från ån där betesdjurs tramp i vattendraget bidrar till skada, speciellt i Vramsåns övre del och i biflödena.
- Skapa drickesplatser för kreatur så att deras negativa påverkan på erosion och vattenkvaliteten minskar.

- Bevattningsituationen behöver ses över på ett konstruktivt sätt tillsammans med brukarna i området så att både åns och lantbrukets vattenförsörjning tryggas. Även avloppen i Vramsåns tillrinningsområde borde ses över på ett liknande sätt i syfte att minska den negativa påverkan från dessa på åns vattenkvalitet.
- Olika åtgärder för att gynna vattendragets populationer av musslor och deras värd fiskar kan behöva genomföras vid behov.

Löpande skötsel

- Återupptagen och fortsatt hävd, framförallt beteshävd, i de hävdade naturtyperna.
- Skogsmiljöerna ska ha en naturvårdsinriktad skötsel med försiktiga röjningar, gallringar och plockhuggningar för att bibehålla en relativt öppen flerskiktad ädellövskog eller annan vegetation som är typisk för naturtyperna. Ingen avverkning av grova träd, döda träd eller bortstädning av död ved. Målet är att skapa olikåldriga, flerskiktade skogar med varierad artsammansättning och goda förutsättningar för självföryngring. Barbastellens livsmiljöer bör säkerställas och gynnas.
- Mekanisk markbearbetning vid behov på de ytor i Sandstäpp (6120) där markslitage och markomrörning är otillräcklig.
- Slyröjning/putsning vid behov i de öppna naturtyperna.
- Vid behov röja vegetation i och runt vattendragen ifall vegetationen blir så tät att det missgynnar områdets Natura 2000-arter eller jättemöja.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Annan övervakning och inventering av vattendragets kemiska och ekologiska parametrar sker inom regional och nationell miljöövervakning.

Referenser

- Almlöf, K., Calluna AB, 2008. *Biotopkartering av Vramsån 2008. Naturvärden och behov av restaureringsåtgärder i ett biflöde till Helge å*. Länsstyrelsen Skåne. Rapport 2008:52, ISBN: 978-91-86079-35-3.
- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.
- ArtDatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Ericsson, E. och Marktorp, J., 2015. *Vramsån – Vattenkraftverk och dammbyggnader*. Länsstyrelsen Skåne. Rapport 2015:7, ISBN: 978-91-87423-94-9.
- Eriksson, M. och Jarlman, A., 2014. *Kiselalgsundersökning i vattendrag i Skåne 2013*. Länsstyrelsen Skåne. Rapport 2014:42, ISBN: 978-91-87423-87-1.
- Eriksson, M. och Wåland, M., 2008. *Biotopkartering av Vramsån 2001 – mellan Lilla Årröd och Rickarums kvarn – Naturvärden och behov av restaureringsåtgärder i Vramsån*. Länsstyrelsen Skåne. Rapport 2008:49, ISBN: 978-91-86079-32-1.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund.
- Olsson, K-A., 2005. *Åtgärdsprogram för bevarande av jättemöja (Ranunculus fluitans)*. Naturvårdsverket. ISBN: 91-620-5501-1.
- Olsson, K-A., 2011. E-postkonversation med Marie Björkander, Länsstyrelsen Skåne om sandnejlikans förekomst i området.
- Pirzadeh, P., 2011. *Bekämpningsmedel i skånska vattendrag – Resultat från den regionala miljöövervakningen 2010*. Länsstyrelsen Skåne. Rapport 2011-15, ISBN: 978-91-86533-51-9.
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.
- Svenskt ElfiskeRegiSter (SERS). 2018. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret> [2018-03-22]
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.
- VISS- Vatteninformationsystem Sverige. Vramsån: Ryabäcken – Källa. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA97181066>. [2018-03-22].
- VISS- Vatteninformationsystem Sverige. Vramsån: Helge å – Ryabäcken. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA97339203>. [2018-03-22].
- VISS- Vatteninformationsystem Sverige. Linnekullabäcken. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA74326601>. [2018-03-22].
- VISS- Vatteninformationsystem Sverige. Björkerödsbäcken. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA67977235>. [2018-03-22].
- VISS- Vatteninformationsystem Sverige. WA66199659. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA66199659>. [2018-03-22]
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Barbastell, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Bred paljettdykare, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Flodpärlmussla, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.
- Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Lax (i sötvatten), *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10*.

Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Sandnejlika, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10.*

Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Tjockskalig målarmussla, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10.*

Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2 Utter, *Naturvårdsverket 2011. NV-01162-10.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Fuktängar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Högörtängar, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Lövsumpskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Mindre vattendrag, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Nordlig ädellövsog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Näringsfattig bokskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Näringsrik bokskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Näringsrik ekskog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Sandstäpp, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Silikatgräsmarker, *Naturvårdsverket 2011. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Svämlövsog, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Trädklädd betesmark, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 Ädellövskogsbänter, *Naturvårdsverket 2012. NV-04493-11.*

Ängs- och betesmarksinventeringen 2003. Jordbruksverket.

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ettriktodlingslandskap/angsoc/hbetesmarksinventering.4.207049b811dd8a513dc80003958.html>. [2018-03-22].

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000 (se separat dokument med bilaga 1)
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per träslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Marie Eriksson

Senast reviderad 2018-05-30 av Joel Jansson

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

3260 - Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor.

*6120 - Sandstäpp.

*6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen.

6410 - Fuktängar med blåtåtel eller starr.

6430 - Högrötsamhällen.

*9020 - Boreonemoral ädellövskog.

9070 - Trädklädd betesmark.

*9080 - Lövsumpskog.

9110 - Näringsfattig bokskog.

9130 - Näringsrik bokskog.

9160 - Näringsrik ek- eller ek-avenbokskog.

*9180 - Ädellövskog i branter.

*9750 (91E0) - Svämlövskog.

*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000

Icke-naturtyper

901 - Hygge.

6911 - Öppen kultiverad betesmark.

6920 - Bebyggd mark.

6930 - Åker.

6940 - Kraftledningsgata.

6950 - Väg + vägkantsvegetation.

6960 - Övrig öppen ickenatura-naturtyp.

6999 - Exploaterad mark, ickenatura-naturtyp.

9900 - Ickenatura-skog.

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
Insekter	-	<i>Brachyptera braueri</i>	VU
	-	<i>Odontocerum albicorne</i>	NT
	Mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT
	Ribbsvampslända	<i>Sisyra dalii</i>	NT
	Violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	Ängsmetallvinge	<i>Adscita stances</i>	NT
Kärlväxter	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	Bokarv	<i>Stellaria neglecta</i>	NT
	Borsttåg	<i>Juncus squarrosus</i>	NT
	Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
	Dvärgjohannesört	<i>Hypericum humifusum</i>	EN
	Etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
	Flockarun	<i>Centaurium erythraea</i> var. <i>erythraea</i>	VU, F
	Fältsippa	<i>Pulsatilla pratensis</i>	F
	Grådådra	<i>Alyssum alyssoides</i>	VU
	Grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	Gullviva	<i>Primula veris</i>	F
	Hartmansstarr	<i>Carex hartmanii</i>	VU
	Hålrot	<i>Aristolochia clematitis</i>	NT
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Jättemöja	<i>Ranunculus fluitans</i>	VU, F, Ågp
	Loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	Luktvädd	<i>Scabiosa canescens</i>	VU
	Månviol	<i>Lunaria rediviva</i>	NT

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
	Nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	F
	Naverlönn	<i>Acer campestre</i>	CR
	Sanddådra	<i>Camelina microcarpa</i>	VU
	Sandnejlika	<i>Dianthus arenarius</i>	EN, B2, B4, F
	Sankt Pers nycklar	<i>Orchis mascula</i>	F
	Skogssvingel	<i>Drymochloa sylvatica</i>	VU
	Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT
	Tofsäxing	<i>Koeleria glauca</i>	EN
	Tvåblad	<i>Neottia ovata</i>	F
	Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris subsp. vulgaris</i>	VU, F
	Åkerkulla	<i>Anthemis arvensis</i>	NT
	Ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	NT, F
	Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	F
Lavar	Blek kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	VU
	Bokvårtlav	<i>Pyrenula nitida</i>	NT
	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
	Orangepudrad klotterlav	<i>Alyxoria ochrocheila</i>	NT
	Rosa lundlav	<i>Bacidia rosella</i>	VU
	Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT
	Ädellav	<i>Megalania grossa</i>	EN
Mossor	Forsmossa	<i>Cinclidotus fontinaloides</i>	NT
Mollusker	Bukspolsnäcka	<i>Macrogastera ventricosa</i>	VU
	Flodpärlmussla	<i>Margaritifera margaritifera</i>	EN, B2, B5, Ågp, F
	Tjockskalig målarmussla	<i>Unio crassus</i>	EN, B2, B4, Ågp, F
	Östspolsnäcka	<i>Bulgarica cana</i>	NT
Ryggradsdjur	Barbastell	<i>Barbastella barbastellus</i>	VU, B2, B4, Ågp, F
	Brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>	F
	Dvärgpipistrell	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	F
	Flodnejonöga	<i>Lampetra fluviatilis</i>	B5

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
	Fransfladdermus	<i>Myotis nattereri</i>	VU, B4, F
	Gråskimlig fladdermus	<i>Vespertilio murinus</i>	F, B4
	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT, F
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU, F
	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU, F
	Lake	<i>Lota lota</i>	NT
	Lax	<i>Salmo salar</i>	B2, B5
	Mal	<i>Silurus glanis</i>	VU
	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT, F
	Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	F
	Mustaschfladdermus/ tajgafladdermus	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	F
	Nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	F
	Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT, F
	Silltrut (födosökande)	<i>Larus fuscus</i>	NT, F
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, F
	Större brunfladdermus	<i>Nyctalus noctula</i>	B4, F
	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU, F
	Utter	<i>Lutra lutra</i>	NT, B2, B4, F
	Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	F
	Vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>	B4, F
	Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	CR
Svampar	Blå lökspindling	<i>Cortinarius caerulescens</i>	VU
	Bokspindling	<i>Cortinarius anserinus</i>	NT
	Brandticka	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	NT
	Bronssopp	<i>Boletus appendiculatus</i>	NT
	Cinnoberspindling	<i>Cortinarius cinnabarinus</i>	NT
	Fläckfingersvamp	<i>Ramaria sanguinea</i>	VU
	Jättespindling	<i>Cortinarius praestans</i>	NT
	Kanelticka	<i>Coltricia cinnamomea</i>	VU
	Korallkremla	<i>Russula emeticicolor</i>	VU

Naturtyp/Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
	Koralltaggsvamp	<i>Hericium coralloides</i>	NT
	Laxkremla	<i>Russula incarnata</i>	VU
	Lundvaxskivling	<i>Hygrophorus nemoreus</i>	NT
	Långgömming	<i>Bombardia bombardia</i>	NT
	Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT
	Rödbandsrisk	<i>Lactarius rubrocinctus</i>	NT
	Rödbrun bokvaxskivling	<i>Hygrophorus unicolor</i>	NT
	Scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT
	Silkesspindling	<i>Cortinarius turgidus</i>	VU
	Skarp rökriska	<i>Lactarius acris</i>	NT
	Spinnfingersvamp	<i>Lentaria byssiseda</i>	NT
	Stor sotdyna	<i>Camarops polysperma</i>	NT
	Sydlig sotticka	<i>Ischnoderma resinosum</i>	VU

Bevarandeplanen för Vramsån

Syftet med Natura 2000-området Vramsån i Kristianstad kommun är att bevara det värdefulla unika vattendraget och dess biflöden med flera hotade och sällsynta arter. Ån omgivs på flera platser av skog, och förekomsten av lavar, mossor, insekter och svampar är här stor.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane